

CargoNet AS Tilsynsmøte

Opplæring

TILSYNSRAPPORT NR. 2016-17

1	Bakgrunn og mål	3
2	Konklusjon.....	3
3	Avvik.....	4
4	Observasjoner	4
5	Andre forhold.....	5
6	Om tilsynet	5
6.1	Administrative data	5
6.2	Gjennomføring og omfang.....	5
6.3	Kriterier	5
6.4	Om avvik og observasjoner.....	5
6.5	Tilsynsrapport.....	5
6.6	Oppfølging og sanksjonsmiddelbruk	6
6.7	Tilbakemeldinger etter tilsyn	6
	Vedlegg 1 - Hjemmelstekster	7

1 Bakgrunn og mål

CargoNet har tillatelse til å drive jernbanevirksomhet i medhold av jernbaneforskriften.

Tilsynet ble gjennomført på bakgrunn av behov for å se nærmere på CargoNets interne bestemmelser i forbindelse med opplæringen av førere, og ble gjennomført som en kombinasjon av dokumentgjennomgang og tilsynsmøte. Tilsynet hadde som mål å avklare hvorvidt CargoNet gjennomfører sin virksomhet i samsvar med jernbanelovgivningen. Tilsynsmøtet dekket kompetanse med spesiell vekt på opplæring av førere.

I forbindelse med tildelingen av sikkerhetssertifikat har SJT vurdert CargoNets interne bestemmelser for kompetanse og opplæring med bakgrunn i at førere i CargoNet skal ha vært lokførere tidligere eller ha fullført Norsk jernbaneskole eller tilsvarende.

Tilsynet hadde i 2015 veiledningsmøter, etter CargoNets ønske, hvor CargoNet presenterte fremtidige planer for å gjennomføre egen opplæring av førere med kun førerbevis. I disse møtene veiledet tilsynet i hvilke krav som gjelder ved opplæring av førere, men det ble ikke gitt noen aksept av CargoNets planer.

2 Konklusjon

CargoNet har startet opplæring av personell for kjøring av tog over kortere strekninger. Dette er førere som tidligere har gått under betegnelsen «fører av skinnetraktor» og som for det meste utfører skifteoperasjoner på terminaler. Førerne er også tiltenkt kjøring av tog fra Alnabru/Lodalen til for eksempel Lillestrøm og Drammen. Dette personellet har ikke tidligere vært lokførere eller fullført noen form for førerutdanning i henhold til førerforskriften (for eksempel fra Norsk jernbaneskole).

Førerne har fått opplæring til førerbevis hos en ekstern opplæringsinstitusjon i Sverige og fått utstedt førerbevis av Transportstyrelsen i Sverige. CargoNet gjennomfører nå grunnopplæring og opplæring til sertifisering på kjøretøy og strekninger for disse førerne. Det er tatt utgangspunkt i de oppgavene som skal utføres av førerne.

CargoNet er gjennom sitt sikkerhetssertifikat et opplæringscenter for eget personell og kan gi opplæring og sertifisere førere. Bestemmelsene i CargoNets sikkerhetsstyringssystem som dekker kompetanse og opplæring er vurdert i forbindelse med tildelingen av sikkerhetssertifikat. Statens jernbanetilsyn mener det er en vesentlig forskjell på å lære opp førere som har vært autoriserte/sertifiserte førere tidligere eller har utdanning som fører ved Norsk jernbaneskole og det å utdanne førere som kun har førerbevis.

CargoNet har store mangler i sine beskrivelser av sine oppgaver som opplæringscenter. I tillegg er vurderingen av den sikkerhetsmessige betydningen av å gi grunnopplæring av fører, som del av opplæring til sertifikat på kjøretøy og strekning etter vedlegg V og VI i førerforskriften, svært mangelfulle.

Den endringen i aktivitet som denne opplæringen innebærer skulle også vært meldt til Statens jernbanetilsyn.

Rapportdato: 17.8.2016

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen
Direktør
Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signaturer

Geir-Rune Samstad
Revisjonsleder

3 Avvik

Avvik 1

Kravene som stilles for å være opplæringscenter for en omfattende undervisning av førere som ligger til grunn for sertifikat er ikke oppfylt.

Avvik fra:

Førerforskriften § 21 fjerde ledd, jf. krav i vedtak 2011/765/EU

Tilsynsbevis:

1. CargoNet gir grunnopplæring til førere uten at alle kravene som stilles til et opplæringscenter i artikkel 4 i vedtak 2011/765/EU, er oppfylt.

Avvik 2

CargoNet har ikke avviksbehandlet og vurdert den sikkerhetsmessige betydningen av å fravike virksomhetens egne interne bestemmelser om krav til forkunnskaper for førere.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 7-4

Tilsynsbevis:

1. CargoNet driver opplæring av førere som ikke tilfredsstillende de krav som er satt for å bli fører i CargoNet. Fører av trekraftkjøretøy som blir ansatt eller innleid i CargoNet skal enten ha gjennomført eksamen fra godkjent fagskole eller vært utdannet som lokomotivfører hos et annet jernbaneselskap eller jernbaneforvaltning, jf. Dok.nr. 201 pkt. 4.2.1.1. CargoNet har startet grunnopplæring av førere som kun har godkjent førerbevis. CargoNet har ikke fulgt opp dette avviket fra egne bestemmelser for å ta stilling til avvikets betydning for sikkerheten og blant annet avdekke behov for kompenserende tiltak.

Avvik 3

Vurderingen av den sikkerhetsmessige betydningen i endring av opplæring av førere er mangelfull.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 6-1

og forskrift om felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger, Artikkel 2 og Artikkel 4

Tilsynsbevis:

1. CargoNet har gjort flere endringer i innen kompetanse og opplæring for førere hvor den sikkerhetsmessige betydningen av endringene ikke er vurdert. Dette gjelder blant annet endringen som det å gi grunnopplæring til førere innebærer, og de endringene som er gjort i de interne bestemmelsene for førere av skinnetraktor.

Merknad: CargoNet har blant annet flere ganger gjort endringer i Dok.nr. 201-39 uten at det fremgår hvilke vurderinger som er gjort i forbindelse med disse endringene.

4 Observasjoner

Det er ingen observasjoner i forbindelse med tilsynsmøtet.

5 Andre forhold

Sikkerhetsattestifikatet gir CargoNet anledning til opplæring til sertifikat til egne førere. Tilsynets vurdering av CargoNets interne bestemmelser for kompetanse og opplæring i forbindelse med tildeling av sikkerhetsattestifikat er imidlertid gjort med utgangspunkt i at CargoNet kun skal gi opplæring av førere som tidligere har vært førere eller har fullført f rerutdanning. Disse interne bestemmelsene er ikke dekkende for opplæring av førere som kun har godkjent førerbevis. CargoNets opplæring av førere som kun har førerbevis er en vesentlig endring av forutsetninger for det tildelte sikkerhetsattestifikat, og skulle vært meldt Statens jernbanetilsyn, jf. jernbaneforskriften § 6-8 annet ledd.

6 Om tilsynet

6.1 Administrative data

Rapport nr.:	2016-17
Saksnr.:	16/360
Virksomhet:	CargoNet AS
Kontaktperson:	Torill M�klebust
Tilsynslag:	Bente Mjøs, Kristoffer Eikeland, Johanna �ster og Geir-Rune Samstad (revisjonsleder)

6.2 Gjennomføring og omfang

Tilsynet ble gjennomført som en dokumentgjennomgang og et tilsynsmøte i jernbanetilsynets lokaler 26.5.2016. CargoNet har gitt nødvendig tilgang til dokumenter og personell – og har lagt alle forhold til rette for en effektiv gjennomføring.

6.3 Kriterier

Tilsynskriteriene er kravene som er stilt i jernbanelovgivningen. En oversikt over jernbanelovgivningen med kommentarer er gitt på: <http://www.sjt.no/no/Lover-og-forskrifter/>.

6.4 Om avvik og observasjoner

Tilsyn er en systematisk, uavhengig og dokumentert prosess for å fremskaffe objektive bevis og vurdere i hvilken grad bevisene oppfyller revisjonskriteriene. Tilsynsbevisene vil være grunnlaget for funnene. Statens jernbanetilsyn grupperer tilsynsfunnene i avvik og observasjoner.

Avvik er mangel på oppfyllelse av krav i eller i medhold av lov.

Observasjon er forhold som ikke er avvik, men som kan utvikle seg til det.

Vi forventer at virksomheten vurderer observasjoner og håndterer disse slik at de ikke utvikler seg til/bidrar til avvik.

6.5 Tilsynsrapport

Denne tilsynsrapporten beskriver de avvik som er avdekket, og de observasjoner som er registrert gjennom dokumentgjennomgangen og tilsynsmøtet.

Statens jernbanetilsyn praktiserer negativ rapportering. Det vil si at tilsynsrapporter i hovedsak omhandler manglende samsvar med norsk jernbanelovgivning. Forhold der kravene er tilfredsstillende oppfylt beskrives normalt ikke.

Tilsyn er basert på stikkprøver. Det innebærer at det kan eksistere mangler som ikke er blitt avdekket.

6.6 Oppfølging og sanksjonsmiddelbruk

Statens jernbanetilsyn pålegger som hovedregel at virksomheten innen en tidsfrist identifiserer årsaken til avvikene, iverksetter tiltak både for å fjerne avvikene og årsakene til disse og å evaluere effekten av gjennomførte tiltak. Pålegg gis i et oversendelsesbrev der denne rapport følger som vedlegg.

På tilsynets hjemmeside er det gitt nærmere beskrivelse av tilsynets [oppfølgingsprosess](#) og veiledning om [avviksoppfølging](#)

Tilsynet kategoriserer ikke avvik i forhold til alvorlighetsgrad. Virksomheten må selv vurdere alvorlighetsgrad og eventuelt behov for å prioritere gjennomføring av tiltak raskere enn frister tilsynet setter.

Der vi avdekker vesentlige mangler, vil vi vurdere å pålegge hele eller deler av virksomheten stanset eller trekke sikkerhets sertifikatet/tillatelsen tilbake. Vår hjemmeside gir mer informasjon om [sanksjonsmiddelbruk](#).

6.7 Tilbakemeldinger etter tilsyn

Via nettsidene våre kan dere gi synspunkter om revisjoner og andre tilsynsaktiviteter. Statens jernbanetilsyn skal bidra til at sikkerheten på jernbanen blir tilstrekkelig god. Revisjoner og andre tilsynsaktiviteter er et viktig virkemiddel. Arbeidet krever mye personell og tid både fra oss og dem vi fører tilsyn med. Derfor er det viktig at tilsyn gjennomføres mest mulig effektivt og etter hensikten. For å bli stadig bedre ønsker vi synspunkter på arbeidet vi utfører. Tilbakemeldinger kan gis via nettsidene på: [Statens jernbanetilsyn - Tilbakemeldinger etter tilsyn](#).

Vedlegg 1 - Hjemmelstekster

Avvik 1

Forskrift om sertifisering av førere av trekkraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet (førerforskriften)

§ 21 Opplæringsssentre fjerde ledd

Opplæringsssentre som utfører opplæring av førere i henhold til § 17 skal være godkjent som fagskole etter lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (fagskoleloven). Slike opplæringsssentre kan også utføre opplæring i henhold til § 18.

Jernbanevirksomheter kan lære opp tilknyttede førere i henhold til § 18. Jernbanevirksomheter som utfører opplæring av andre enn tilknyttede førere må ha godkjenning av Statens jernbanetilsyn.

Opplæringsssentre som utfører opplæring av førere i henhold til § 18 må ha godkjenning av Statens jernbanetilsyn.

For å bli godkjent som opplæringsssenter må de relevante kravene i vedtak 2011/765/EU være oppfylt.

Vedtak 2011/765/EU:

Artikkel 4 Kompetansekrav

1. En søker skal demonstrere tekniske kompetanse og kompetanse om driften, og evne til å organisere opplæringskurs som passer til opplæringsoppgavene. Søkeren skal være tilstrekkelig bemannet og utstyrt og drive virksomheten i et miljø som egner seg til opplæring med sikte på å forberede lokomotivførere til prøver for å få eller vedlikeholde lisenser og sertifikater i samsvar med direktiv 2007/59/EF.
2. Søkere skal særlig
 - a) ha en effektiv ledelsesstruktur, for å sikre at lærere og instruktører har tilstrekkelige kvalifikasjoner og tilstrekkelig erfaring i henhold til kravene fastsatt i direktiv 2007/59/EF,
 - b) ha personale, ressurser, utstyr og lokaler som passer til den opplæringen som tilbys, og til det beregnede antallet elever,
 - c) sikre at praktisk opplæring gis av instruktører som har både et gyldig lokomotivførersertifikat og et gyldig sertifikat som omfatter opplæringstemaet eller en lignende type linje/rullende materiell, og som har yrkespraksis som fører av minst tre års varighet; når instruktøren ikke har et gyldig sertifikat for den relevante infrastrukturen eller det relevante rullende materiellet, skal en fører som har sertifikat for den nevnte infrastrukturen eller det nevnte rullende materiellet, være til stede under opplæringen, i samsvar med artikkel 4 nr. 2 bokstav e) i direktiv 2007/59/EF,
 - d) angi metodikken de vil bruke for å sikre innholdet, opplæringskursenes organisering og varighet, opplæringsplanene og kompetanseordningene,
 - e) sørge for å ha systemer for registrering av opplæringsvirksomheter, herunder opplysninger om deltakere, instruktører, antall kurs og formålet med dem,
 - f) ha et etablert kvalitetsstyringssystem eller tilsvarende framgangsmåter for å overvåke samsvar med og egnethet av systemene og framgangsmåtene, for å sikre at opplæringen som gis, tilfredsstillende kravene fastsatt i direktiv 2007/59/EF,
 - g) sørge for kompetansestyring, løpende opplæring og tiltak for å holde instruktørens yrkesferdigheter oppdatert,
 - h) demonstrere framgangsmåter for å holde opplæringsmetoder, -verktøy og -utstyr oppdatert, herunder opplæringslitteratur, opplæringsprogramvare, dokumenter skaffet til veie av infrastrukturforvaltningen, som f.eks. regelbøker om driftsregler, signaler

eller sikkerhetssystemer.

3. En medlemsstat kan innføre tilleggskrav til opplæringen knyttet til infrastrukturen på sitt eget territorium.

4. Søkere som ønsker å gi opplæring i særskilt kommunikasjon og terminologi for jernbanedrift og sikkerhetsrutiner, skal sende sin søknad til vedkommende myndighet i den medlemsstaten der infrastrukturen som kommunikasjonen og terminologien omhandler, befinner seg.

Avvik 2

Forskrift om sikkerhetsstyring for jernbanevirksomheter på det nasjonale jernbanenettet (sikkerhetsstyringsforskriften)

§ 7-4. Oppfølging av avvik

Jernbanevirksomheten skal registrere og følge opp avvik fra jernbanelovgivningen og interne bestemmelser. Det skal tas stilling til avvikenes betydning for sikkerheten, både enkeltvis og i forhold til andre avvik.

Jernbanevirksomheten skal rette avvik, avdekke årsakene til avvikene og iverksette tiltak for å hindre gjentakelse. Tiltakene skal følges opp og effekten av tiltakene evalueres. Inntil avvik er rettet skal det ved behov gjennomføres kompensierende tiltak.

Avvik 3

Sikkerhetsstyringsforskriften § 6-1. Risikovurderinger

Jernbanevirksomheten skal planlegge og gjennomføre de risikovurderinger som er nødvendige for å fastslå om driften av virksomheten er innenfor akseptabel risiko. Risikovurderingene skal planlegges og gjennomføres på en systematisk og koordinert måte gjennom alle virksomhetsfaser.

Det skal fremgå hva som er formålet med de enkelte risikovurderinger samt hvilke forutsetninger og avgrensninger som ligger til grunn.

Risikovurderinger skal gjennomføres i henhold til anerkjente og hensiktsmessige metoder.

Fareidentifiseringen som inngår i risikovurderingen skal være på et tilstrekkelig detaljert nivå.

Ved behov skal det utføres sensitivitetsvurdering for å fastslå om risikovurderingen er tilstrekkelig robust.

Ved vesentlige endringer skal felles metode for risikovurderinger regulert i forskrift 12. mars 2010 nr. 401 om gjennomføring av kommisjonsforordning (EF) nr. 352/2009 om innføring av felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger i henhold til artikkel 6. pkt. 3a i direktiv 2004/49/EF (forskrift om felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger) benyttes i den grad forskriften selv bestemmer.